

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський промислово-економічний коледж
Київського національного університету технологій та дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з НР

_____ С.В.Бондаренко

_____ 20__ р.

**Методичне забезпечення
самостійних занять з дисципліни Вжиткова графіка
для студентів 4 курсу
спеціальності 5.02020701 «Дизайн»**

Уклав

Койдан Л.В.

Розглянуто на засіданні
циклової комісії
(назва)

Протокол №__ від __ _____ 20__ року

Голова циклової комісії

(підпис)

Самостійна робота №1

Тема: Класифікація видів вжиткової графіки

Мета: Ознайомитися з класифікацією видів вжиткової графіки

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

1 Історія виникнення

2 Види та приклади вжиткової графіки

Вжиткова графіка це вид прикладної художньої графіки. Вжиткова графіка обслуговує сферу виробництва і продажу промислової продукції (товарні ярлики, фірмові знаки, упаковки, видавничі марки; рекламні видання - каталоги, буклети, проспекти і ін.) І сферу управління виробництвом (ділові папери - бланки, конверти та ін.). За своїм завданням вжиткова графіка тісно стикається з торгово-промисловою рекламою, нерідко будучи її складовою частиною.

До вжиткової графіки відносять:

- Поштова графіка
- Марки. Мистецтво поштової марки, в зв'язку з її особою різноманітність тематики, принципами композиційного и декоративного рішення справедливо називають її мікроплакатом. Подібно з ним по своєму характеру і етикетки для сірників. Можна лише шкодувати що дуже гарна графірована марка майже зникає і що з'являється безліч марок-фотомонтажів, марок- зменшених з таких творів, нічого спільного не маючи з мистецтвом графіки.

Поштова марка- спеціальний знак поштової оплати, випускається і продаваний національними поштовими відомствами і які володіють певною номінальною складністю.

Зазвичай марка представляє собою листок паперу невеликого розміру, переважно прямокутної форми як правило зі зубрівкою і клеєм, нанесеним на зворотну сторону.

Запрошення – коротке повідомлення про якусь подію і запрошення взяти і ній участь. Суто ділові (на конференцію, форум, нараду, презентацію, виставку, тощо) пишуться на фірмових бланках,. А до культурно-мистецьких заходів часто виготовляють спеціально художньо оформлені запрошення.

Прикладна (ужиткова) графіка сформувалася в другій половині ХІХ століття. Існують різні види прикладної графіки, які мають різне призначення: інформативне (каталоги, цінники, телефонні та адресні довідники, розклад транспортних маршрутів); маніпулятивне (значки, квитки, формуляри); промислове (етикетки, конверти); видавниче (ноти, карти, репродукції художніх творів, проспекти). До графіки також належать плакати, ілюстрації у книгах і журналах, екслібриси (тобто позначки

власників книг, розміщені на внутрішньому боці обкладинок). (Запис до словничків.)

Розглянемо деякі види прикладної графіки докладніше.

Найоригінальніші твори прикладної графіки — поштові марки й екслібриси. Поштова марка — цінний папір, що підтверджує сплату поштового відправлення. (Запис до словничків.) Ви знаєте, що поштові марки використовують шляхом наклеювання на предмет поштового пересилання та наступного погашення поштовим штемпелем. Перша марка в історії прикладної графіки відома під назвою «чорний пенні». Цим ім'ям марка завдячує тому, що надруковано її було чорною фарбою з номіналом в 1 пенні. На ній було зображено тодішню королеву Великої Британії — Вікторію. Зубців на марці, як і назви країни, що її випустила, не було.

Практичне завдання:

1Продовження роботи над ідеєю буклету художньої виставки

Література:

- 1 Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. - М.: Прогресс, 1974.
- 2 Бризгина Н.В., Воронезцов СВ., Логинов В. Б. «Проектная графика. Практикум» 2010
- 3 Волкотруб И. Т. Основы художественного конструирования. - К.: Вища Школа, 1982.
- 4 Герасимов А.А. «Основы проектной графики».- Витебск, 2010 5

Питання для самоконтролю:

- 1Види каталогів?
- 2 Види буклетів художньої виставки чи фотовиставки?

Самостійна робота №2

Тема: Функціональні, ергономічні та естетичні вимоги до об'єктів вжиткової графіки

Мета: Ознайомитися з вимогами до об'єктів вжиткової графіки

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1Ергономічність
- 2 Ергономічні та функціональні вимоги у проектуванні етикеток, листівок, емблем.

Ергономічність — це сукупність властивостей, які характеризують пристосованість конструкції товару до взаємодії зі споживачем (користувачем) з урахуванням фізико-біологічних особливостей людини.

До головних умов раціонального ергономічного конструювання відносять обов'язковий облік специфічних компонентів системи «людина — техніка — середовище», що виявляються в процесі функціонування виробу. Такими особливостями вважають: вид виробу та особливості його роботи; своєрідність людського організму; умови навколишнього середовища. Однак для переважної більшості споживачів ергономічність будь-якого товару ототожнюється зі зручністю. Зручність використання можна визначити як сукупність усіх властивостей, що характеризують рівень комфортності у взаємодії людини з предметом.

Як відомо, споживач передовсім звертає увагу саме на ті властивості виробу, що його цікавлять.

Ергономіка в дизайні вжитковій графіці передбачає максимально зручне і продумане розташування всіх об'єктів з обов'язковим урахуванням особливостей планування і ваших потреб. Вона враховує психологію і анатомію. Ергономіка дозволяє організувати ваш дизайнерський об'єкт (друковану продукцію) таким чином, щоб воно підходило саме вам як з точки зору оформлення і дизайну, так і з точки зору функціональності. Аж до найменших дрібниць. Це і оформлення з урахуванням розміру друкованої продукції і продумані аксесуари. Ергономіка врахує не лише ваші уподобання в дизайні, але і ваш спосіб життя, особливості характеру, звички і примхи, якщо такі у вас є.

Але давайте поговоримо про основи ергономіки в дизайні стосовно до кожного об'єкту. Треба сказати, що для кожного з них є свої базові вимоги, які варто врахувати при плануванні дійсно ергономічного і зручного об'єкту.

Кожному друкованому виданню залежно від його специфіки та змісту притаманна певна внутрішня структура та зовнішній вигляд. Читачеві для успішного пошуку та засвоєння інформації, крім відповідності за- даній тематиці, важливі такі показники, як читабельність, зручність орієнтуван- ня у текстовому полі, ілюстративність, формат сторінки та книжкової полоси. Особливу увагу треба надати поліграфічному оформленню дитячих книжкових та навчальних видань, оскільки для цієї категорії читачів важливо створити най- комфортніші умови читання.

Практичне завдання:

1Продовження роботи над ідеєю запрошення на виставку

Література:

- 1 Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. - М.: Прогресс, 1974.
- 2 Бризгина Н.В., Воронежцов СВ., Логинов В. Б. «Проектная графика. Практикум» 2010

- 3 Волкотруб И. Т. Основы художественного конструирования. - К.: Вища Школа, 1982.
- 4 Герасимов А.А. «Основы проектной графики».- Витебск, 2010 5

Питання для самоконтролю:

- 1 Що таке запрошення (конверт) для художньої виставки?
- 2 Різновиди запрошень на різні заходи?

Самостійна робота №3

Тема: Стильові рішення видів вжиткової графіки

Мета: Вивчити стильові рішення видів вжиткової графіки

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Історичні зміни в розробці плакату.
- 2 Різновиди плакатів.

Історія плакатів бере свій початок ще з давнини. Перші подоби плакатів і постерів були зроблені ще давніми жителям Єгипту. Як не дивно, але зв'язано це з пануючим в той час на території Єгипту рабством, і спробами рабів втекти. Плакати використовувалися як специфічні оголошення про розшук. У подальший час, по тому як розвивалася культура і мистецтво була помітна і зміна зовнішнього вигляду плакатів. Давня Греція і Рим застосовували їх для оголошення вистави, яка має відбутися чи цікавої торгової пропозиції для жителів своєї країни. Друк плакатів Києва і сьогодні використовують, не враховуючи інших цілей, в тій же сфері.

Офіційно, початком сучасних плакатів можна вважати 1482 рік. Конкретно в цьому році торговець книгами на ім'я Батдольд, використав в якості реклами нового видання "Геометрії Евкліда", вперше використав плакат. Саме з цієї точки відліку бере свій початок історія появи плакатів.

Звичайно це було виготовлення плакатів в одиничному екземплярі, а ось справжнім ривком в розвитку послуги друк плакатів вважається 19 століття. Німець Алоїз Зенефельдер став засновником такої незамінної зараз в поліграфії послуги як друк плакатів. В 1796 році він винайшов новий спосіб, при якому друк плакатів міг стати масовим виробництвом. Спеціальний камінь покривався малюнком, для нанесення якого використовувався хімічний склад і спеціальна фарба. І за допомоги цього каменю робився відбиток малюнку на папір. Цей спосіб допоміг спростити процес і ціна на друк плакатів значно знизилася. Тираж плакатів набагато збільшився, але виготовлялися вони до 1860 року лише в одному кольорі – чорному, на білому або кольоровому фоні.

Друк постерів і плакатів постійно змінювався з розвитком технологій, і наступною сходинкою в розвитку вважається винахід хромолітографії. Цей метод і всі заслуги за його винайдення приписують Годфуа Ельману, жителю Парижу, котрий отримав за нього винагороду загальною сумою в дві тисячі франків у 1838 році. Але ще у 1832 році російським художником Корнилієм Яковичем Тромоніним було віддруковано в такий же спосіб ілюстрації для книг про Святослава у кількості 600 примірників. Тромонін також займався виданням перших альбомів з кольоровими репродукціями відомих картин.

Виявлено, що плакатне мистецтво розвивається на тлі промислової графіки. Такі умови впливають на його стилістику й повертають до формотворчих засад 1920-х рр. З'ясовано, що плакат зазнає і впливу станковізму, що пов'язано з особливостями у мистецькому мисленні викладачів, більшість із яких були станковістами.

Плакатне мистецтво (у рамках школи) зазнає видової трансформації. Плакат остаточно розділяється на авторський та рекламний. Останній, у свою чергу, повністю підпорядковується графічному дизайну. Політичний плакат, що набуває нових, більш масових форм (зменшений формат, листівка), або, навпаки, набирає відверто рекламних рис (бігборди), не знаходить відгуку в системі викладання. Композиційна структура таких плакатів спрощується до примітивних дизайнерських рішень, в основі яких фотопортрет і текстовий лозунг. Театральний плакат майже зникає у зв'язку із зuboжінням театрів і припиненням замовлень.

Дизайн у 20 столітті став глобальним феноменом, що охоплює найрізноманітніші сфери від архітектури та виробництва меблів до комп'ютерної графіки. Мова дизайну набула якості універсального комунікативного й експресивного засобу, який дозволяє зробити власний вибір в світі необмежених можливостей. Отже, дизайн оточує нас. Ми живемо в суспільстві, що повсякденно стикається з проблемою вибору, в оточенні речей, предметів, естетичні якості яких цінуються не нижче їх функційних характеристик. Це світ споживання. Людство споживає товари з нечуваним розмахом, воліючи купляти нові речі, ніж подовжувати життя старих. Дизайн постає однією з найважливіших складових сучасного життя. Ми завжди прагнемо більшого, ми постійно знаходимось у пошуках чогось нового, в гонитві за наступною “великою покупкою” вимагаємо від виробників та дизайнерів задовольнити наші бажання. Виставка “В світі сучасного дизайну” наблизить читачів до мистецтва дизайну, познайомить з напрямками, за якими розвивається дизайнерська майстерність.

Вжиткова графіка — вид прикладної художньої графіки, що обслуговує сферу виробництва і збуту пром. продукції (товарні ярлики, фірмові знаки, видавничі марки, рекламні видання — каталоги, конверти тощо). В сучасній вжитковій графіці важливу роль відіграють шрифт, орнамент, фотографія, кольорове й поліграф. рішення. Вжиткова відома з давніх часів (клейма, торговельні марки).

Практичне завдання:

1Продовження роботи над ідеєю плакату персональної виставки.

Література:

- 1 Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. - М.: Прогресс, 1974.
- 2 Бризгина Н.В., Воронежцов СВ., Логинов В. Б. «Проектная графика. Практикум» 2010
- 3 Волкотруб И. Т. Основы художественного конструирования. - К.: Вища Школа, 1982.
- 4 Герасимов А.А. «Основы проектной графики».- Витебск, 2010 5
- 5Голубева О. Л. Основы композиции. - М.: Искусство, 2004.
- 6 Григорян Е. А. Основы композиции в прикладной графике. - Ереван, 1986.
- 7 Гусейнов В. М. Композиция костюма. - М.: Академия, 2004.
- 8 Иттен И. Искусство формы. - М.: Издатель Д. Аронов, 2008.
- 9 Костенко Т. В. Основы композиції та тривимірного формоутворення. - Харків, 2003.
- 10 Куленко М. Я. Основы композиції в образотворчому мистецтві. - К.: КНУБА,2001.

Питання для самоконтролю:

1Які бувають стилі плакату?

2 Рекламний плакат?

Самостійна робота №4

Тема: Естетичні вимоги до об'єктів вжиткової графіки

Мета: Ознайомитися з естетичними вимогами до об'єктів вжиткової графіки

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

1 Естетичні вимоги у проектуванні етикеток, листівок, емблем.

Естетичні вимоги формуються з урахуванням призначення виробу, його конструктивної організації, а також естетичних норм та ідеалів, які склалися в суспільстві.

Тому естетичними вимогами до виробу можуть бути: гармонійність форми й призначення, прийнятне на емоційному, психологічному рівні кольорово-фактурне рішення, фізичні якості поверхні та форми виробу — властивості, що дозволяють ефективно й безпечно працювати і т. ін.

Естетичними вимогами до системи «людина—машина—середовище» є такі: гармонійність поєднання елементів системи,комфортність роботи в системі (і фізична, і психологічна), легкість адаптації до системи тощо.

Особливу групу вимог до дизайн-проекту становлять вимоги до структури та форми, які найповніше розкривають призначення, функціональність та ергономічність виробу й системи в цілому.

Детальне обговорення майбутньої розробки дизайну листівки, на цьому етапі визначається вартість розробки листівки і терміни необхідні на реалізацію проекту на підставі наданої вами інформації а також визначення складності майбутньої роботи.

Від вас потрібні:

А) Розмір листівки для якої розроблятиметься дизайн із зазначенням орієнтації, (альбомна або книжкова).

Б) Листівка буде двосторонньою (особа-оборот) або односторонньою.

В) При необхідності використовувати в макеті логотип (и), надати їх у векторному форматі, при наявності бренд бука надати його для ознайомлення.

Г) Надати всі тексти для наповнення листівки, в редагованому вигляді, (txt, docx, xlsx ...).

Д) При необхідності використання ваші зображення в дизайні листівки, надати їх в максимально доступному якості.

Е) Ваші побажання і переваги до оформлення, колірних рішень, будь-яка інша інформація яка допомогла б мені вибрати правильний напрямок у майбутній розробці дизайну листівки. В обумовлені терміни вам надається варіанти дизайнів листівки (кількість варіантів обговорюється індивідуально на початковому етапі обговорення).

З висланих варіантів дизайнів листівки, вибирається один найбільш вам сподобалася, який при необхідності допрацьовується до повного затвердження.

Після затвердження дизайну листівки, макет готується для друку згідно тих вимог друку і передається вам для подальшого друку, (макет листівки ви передаєте в обрану вами друкарню із зазначенням тиражу (кількості примірників) який вас цікавить).

Практичне завдання:

- 1 Продовження роботи над ідеєю марки на історичну тематику.
- 2 Варіанти роботи над маркою в графічній техніці.

Література:

- 1 Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. - М.: Прогресс, 1974.
- 2 Бризгина Н.В., Воронежцов СВ., Логинов В. Б. «Проектная графика. Практикум» 2010
- 3 Волкотруб И. Т. Основы художественного конструирования. - К.: Вища Школа, 1982.
- 4 Герасимов А.А. «Основы проектной графики».- Витебск, 2010 5
- 5 Голубева О. Л. Основы композиции. - М.: Искусство, 2004.

- 6 Григорян Е. А. Основы композиции в прикладной графике. - Ереван, 1986.
- 7 Гусейнов В. М. Композиция костюма. - М.: Академия, 2004.
- 8 Иттен И. Искусство формы. - М.: Издатель Д. Аронов, 2008.
- 9 Костенко Т. В. Основы композиції та тривимірного формоутворення. - Харків, 2003.
- 10 Куленко М. Я. Основы композиції в образотворчому мистецтві. - К.: КНУБА, 2001.

Питання для самоконтролю:

- 1 Які є вимоги до об'єктів вжиткової графіки?
- 2 Взаємозв'язок шрифту із зображуваними елементами?

Самостійна робота №5

Тема: Шрифтові композиції на об'єктах вжиткової графіки

Мета: Ознайомитися зі шрифтовими композиціями на об'єктах вжиткової графіки

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Зв'язок шрифтової та зображувальної композиції

Аби не заглиблюватися в складні класифікації, розглянемо основні шрифти для візиток, в основному вони характеризуються присутністю зарубок, які як правило полегшують швидкість читання. Основні характеристики і топ шрифтових виборів дивіться на запропонованій схемі.

Рукописні шрифти не бажано використовувати в дизайні візиток оскільки основна маса з них погано читається, але тим не менше вони можуть зробити цікавим дизайн з мінімальною кількістю елементів, де основна увага буде на красиво написаними прізвища - це прийнято використовувати на особистих візитних картках.

Офіційні шрифти для корпоративних візиток як правило із зарубками. Важливо щоб обраний для картки шрифт міг бути прочитаний на відстані витягнутої руки, і пам'ятайте: не варто поєднувати в одній візитці більше 3-х різних шрифтів.

Включення шрифту в образотворчу композицію - дуже часта і зовсім непросте завдання. Адже шрифт - Це дуже своєрідне мистецтво. По-перше, він носить умовний, знаковий, а не образотворчий характер. По-друге, шрифтовий композиція не тільки розглядається цілком, але і читається в певному порядку, рядок за рядком, зверху вниз і зліва направо. Будь напис має певну динаміку і послідовність, розгорнута не тільки в просторі, але і, якщо так можна висловитися, в часі.

Все це робить композицію шрифту із зображенням дуже специфічною, відрізняє її від більшості видів декоративного та образотворчого мистецтва. А між тим ці мистецтва постійно стикаються, з'єднуються в композиціях синтетичного характеру, де шрифт, орнамент і предметне зображення виявляються частинами одного цілого, живуть разом і не заважають один одному.

Дизайнер повинен добре вміти зв'язати шрифт з орнаментом або зображенням самого різного характеру. А для цього одного лише володіння принципами шрифтової, орнаментальної і образотворчої композиції, взятими окремо, буде явно недостатньо.

У образотворчій і шрифтовій композиції є не лише відмінності, але і спільні риси. Вони й допомагають приводити їх до "єдиного знаменника". Зображення та шрифт можуть бути підпорядковані загальному просторовому ритму, близьким пластичним принципам. Ознаки художнього стилю, художні особливості того чи іншого часу однаково виявляються в накресленнях шрифту і малюнка. У розпорядженні дизайнера є різні способи зорового підпорядкування шрифту зображенню або навпаки зображення - шрифту. Побудова цілісної орнаментально-шрифтової композиції полегшується тим, що шрифт і орнамент носять двомірний, площинний характер і припускають ясну ритмічну організацію. Знайшовши для букв і візерунків загальний ритм, схожу пластику, близьку насиченість кольором, дизайнер може домогтися злиття шрифту з орнаментом у єдиний образ.

Виразна пластика шрифту, його ритм можуть використовуватися в чисто декоративних композиціях. Іноді шрифт при цьому зберігає і значення, як би, зашифрованого тексту, подібно давньоруської в'язі.

Практичне завдання:

- 1 Продовжити роботу над ідеєю екслібрису.
- 2 Закінчення роботи над ідеєю екслібрису в техніці ліногравюра.

Література:

- 1 Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. - М.: Прогресс, 1974.
- 2 Бризгина Н.В., Воронежцов СВ., Логинов В. Б. «Проектная графика. Практикум» 2010
- 3 Волкотруб И. Т. Основы художественного конструирования. - К.: Вища Школа, 1982.
- 4 Герасимов А.А. «Основы проектной графики».- Витебск, 2010 5
- 5 Голубева О. Л. Основы композиции. - М.: Искусство, 2004.
- 6 Григорян Е. А. Основы композиции в прикладной графике. - Ереван, 1986.
- 7 Гусейнов В. М. Композиция костюма. - М.: Академия, 2004.
- 8 Иттен И. Искусство формы. - М.: Издатель Д. Аронов, 2008.
- 9 Костенко Т. В. Основы композиции та тривимірного формоутворення. - Харків, 2003.

10 Куленко М. Я. Основи композиції в образотворчому мистецтві. - К.: КНУБА, 2001.

Питання для самоконтролю:

1 Які бувають різновиди екслібрису?

2 Що таке ліногравюра?